

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (18 листопада 2022 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2022. 122 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 7th International Scientific and Practical Internet Conference (November 18, 2022). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2022. 122 p.

У збірнику матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол.

наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол.

наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Станіславчук Н.І., викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 27.10.2022 р.)

©Автори публікацій, 2022

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СТИМУЛИ Й ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СЛОВОТВІРНИХ ФЕМІНАТИВІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	6
КАПРАНОВ Я.В.	СТАТИСТИЧНЕ ВИМІРЮВАННЯ СИНОНІМІВ Й АНТОНІМІВ У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ	9
СІРАНЧУК Н.М.	ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА КОМУНІКАТИВНІЙ ОСНОВІ	12
ПАВЛОВА О.І.	СОЦІОЛОГІЯ У ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	15
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	21

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

DEMENCHUK O.	PRINCIPAL APPROACHES TO LEXICAL SEMANTIC DERIVATION STRATEGIES	25
DEMENCHUK D.	KONCEPT CZASU WOLNEGO W UJĘCIU SOCJOLINGWISTYCZNYM	27
ТРИФОНЮК Л.Ю.	МЕНТАЛЬНЕ ПОЛЕ ПРЕДИКАТА <i>THINK</i>	30

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЗІСТАВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ	37
АЛАДЬКО Д.О., АЛАДЬКО О.Д.	ГЕНДЕРНА СТЕРЕОТИПІЗАЦІЯ У ФРАЗЕОЛОГІЇ	41
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У ПРАГМАТИЧНОМУ АСПЕКТІ НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВ	44
КІНАЩУК А.В.	ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	47

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»

ФЕДОРОВ І.Б.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	50
ХОМУТОВСЬКА І.С.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	52

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	СИНКРЕТИЧНІСТЬ ЛЕКСИЧНОГО І ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО СПОЛУЧНИКА 'AND'	55
ОРЕЛ І.І.	ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ У КОНОТАТИВНІЙ СТРУКТУРІ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	58
ТАРАСЮК Н.Ю.	КАТЕГОРІЯ АКТИВНОСТІ/ПАСИВНОСТІ ЯК ВИЯВ ДЕРИВАЦІЙНОЇ ТА СЛОВОТВІРНОЇ ФУНКЦІЇ МОРФЕМ	61
ГЕДЗЕРУК О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІЗ СОМАТИЧНОЮ ЛЕКСИКОЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	64
ІЛЬЧУК Л.С.	СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО НЕГАТИВНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЖІНКИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬСТВА	67

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

КОНДРАТЮК Н.В.	ЕПОНІМИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	70
ВАКУЛІЧ А.І.	РОЛЬ І МІСЦЕ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	75
СЕРГІЙЧУК Н.Ю.	ОСНОВНІ СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	78
СИВОРИГ Н.В.	РОЛЬ І МІСЦЕ НІМЕЦЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

ШУЛЬЖУК Н.В.	ВЗАЄМОДІЯ ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНОЇ, СЕМАНТИЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ РЕПЛІКИ	85
ЗАЛУЖНА О.О., РОЛЛЕР А.Ю.	ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ ІДІОСТИЛЬ ТА ІДІОЛЕКТ	91
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДИКУНСЬКІ СЕНСАЦІЇ ДЖОНА НІЛА В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОРІЧЧЯ	94
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ЛЕКСИЧНІ Й СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ТЕКСТАХ НОВИН CNN ПРО УКРАЇНУ	98

ЧЕБЕРЯК А.М.	СОЦІАЛЬНА, КОМУНІКАТИВНА, МОВЛЕННЄВА РОЛІ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	100
ЮРКОВСЬКА М.М.	ДО ПИТАННЯ ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПРИЙОМІВ КОМІЧНОГО НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ В НЕГОМОГЕННИХ ТЕКСТАХ	104
ЖАЛКО Д.Д.	СЕМАНТИКА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ МАРКЕРІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	107
ЧЕРНЯК К.О.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИСКУРС»	109

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

КУЧМА Т.В.	ДЕФОРМАЦІЯ АНТРОПОНІМІВ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	112
МОКРА Т.А.	ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	116
КОЛОМІЄЦЬ Н.М.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МАТЕРІАЛАХ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	119

Список використаних джерел:

- Левицький, А.Е. та ін. (2013). *Лінгвоконцептологія: перспективні напрями*. Луганськ: Видавництво Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».
- Мовна концептуалізація артефактного простору людини*. (2021). Колективна монографія. О.В. Деменчук (ред.). Рівне: РДГУ.
- Фразеологічний словник української мови*. (1993). В.М. Білоноженко (ред.). Київ: Наукова думка.
- Gulland, D.M., & Hinds-Howell, D.G. (2001). *The Penguin Dictionary of English Idioms*. London: Penguin Books.

УДК 81'373:81(420):81(477)

Хомутовська І.С., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

**ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН
В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ**

Фразеологізми з назвами тварин в українській мові можуть позначати емоційний стан людини. Такі звороти використовують різні образи тварин, різні ситуації. Наприклад, стан, коли людині соромно, може бути описаний фразеологізмом *пробігла собака поміж ногами*.

Близькою до ідеї сорому є відчуття провини за певні дії. Людина з таким відчуттям може бути схарактеризована як *(мов, ніби і т. ін.) побитий (побита) собака (пес)*. Перебування в стані тривоги, неспокою, хвилювання також може бути позначене за допомогою фразеологічної одиниці із компонентом-зоонімом: *коти шкребуть на серці*. Сильні емоції, великі переживання є темою й іншого фразеологічного звороту, що використовує образ іншої тварини – *гадюка ссе коло серця*.

Поганий настрій, дратівливий стан, в якому перебуває людина є темою сталого виразу *муха сіла на ніс кому*, що має жартівливий характер. Ще один фразеологізм з тим же компонентом також позначає поганий емоційний настрій – *якась муха вкусила кого*.

Людина в стані афекту, охоплена люттю чи злістю може бути позначена за допомогою образу *злого собаки*. Одночасно така людина може викликати в оточуючих емоційний стан остраху, що є предметом опису фразеологічного звороту *боятися як (мов, ніби і т. ін.) скаженого собаки*.

Той самий емоційний стан страху позначається і за допомогою іншої асоціації за якої людина не боїться злої тварини, а сам страх порівнюється з неприємною твариною *холодна жаба сидить під серцем*.

Обурення, незадоволення, нестерпного ставлення є прикладами сильних емоцій, якій описуються у фразеологічному звороті *бодай вовки тебе з'їли*.

Людина, яка радіє чому-небудь, в народній свідомості асоціюється із образом собачої радості, коли пес бачить господаря, що знаходить своє відображення у фразеологізмі *радіти як собака*.

Ідея великого бажання зробити що-небудь також реалізується через образ собаки, який готовий служити своєму хазяїну, прикладом такого значення є фразеологічний зворот *йти, бігти як (мов, ніби і т. ін.) собака на посвист*.

Думка про велике, пристрасне бажання чогось наявна і у фразеологізмі *поглядати як кіт на сало* із семантикою «ласо, пристрасно». Водночас цей фразеологічний зворот можемо віднести і до групи способу поведінки, оскільки в ньому також описуються дії людини за умови наявності подібного бажання.

Цікавим є образ для позначення емоційного стану здивування. Цей образ реалізує асоціацію із собакою, який дивиться на щось незрозуміле для собачого розуму – *витріщатися як (мов, ніби / т. ін.) собака на висівки*.

Байдужість людини до чогось конкретного або взагалі байдужість як риса характеру дає підставу класифікувати фразеологічний зворот *хоч вовк траву їж* із значенням «абсолютно байдуже» одночасно у дві групи.

Коли людина перебуває в незручному, смішному стані також можемо розглядати з точки зору емоцій, тому наступний фразеологізм також класифікуємо до цієї групи: *кури засміють*. Протилежним за значенням є сталий вираз *почуватися як риба у воді*, який передає зміст «вільно, невимушено, добре».

Емоційний стан людини також віддзеркалюється у фразеологізмах з компонентом-зоонімом в англійській мові. Наприклад, меланхолійний настрій призводить до наступного порівняння: *melancholy as a sick monkey*.

Гордість, коли людина пишається чимось описується за допомогою цікавого фразеологічного звороту, який використовує як еталон гордість собаки, якому хазяїн прив'язав букетика до хвоста: *proud as a gardener's dog with a nosegay tied to his tail*.

Людина в стані задоволення від чогось в англійській фразеології прирівнюється до собаки з двома хвостами: *pleased as a dog with two tails*. Задоволення позначається і через образ kota, який гріється на гарячій цеглі: *like a cat on hot bricks all at ease*. В той же час людина в розгубленому стані, яка не знає що робити, зазнала несподіваного горя виглядає як собака, що втратив свого хвоста: *look like a dog that has lost its tail*.

Стан розлюченості викликає в народній фразеології порівняння із биком – *angry as a bull*. Лють, злість може також бути вираженою і через образ kota – *fierce as a cat*.

Якщо ж людина налякана кимось чи чимось, її стан страху метафорично порівнюється із куркою у сталому виразі *hen-hearted* «feeble, timid, easily panicked». Якщо людині страшно, вона схильна перебільшувати загрозу, бачити у всьому найгірше, особливо якщо це відбувається вночі, в час, який традиційно викликає острах. Про це йдеться у фразеологічному звороті *between dog and wolf* «that time of twilight when the imagination sees a dog as a wolf». Неможливість чітко розрізнити в темряві стала підставою виникнення і ще одного фразеологізму: *all cats are grey/one colour in the dark* «differences in appearance are essentially unimportant».

Незручна ситуація, становище, коли людина почуває себе не в своїй тарілці в англійській мові описується за допомогою сталих виразів із «котячим» компонентом: *like a cat on a hot backstone* «treading very cautiously and with evident fear and uneasiness»; *like a cat in a bonfire* «don't know which way to turn».

Кіт в небезпечній ситуації став джерелом і ще декількох фразеологічних зворотів: *fast as a scalded cat to the cat-hole*; *the scalded cat fears cold water* «an unhappy experience can make you overcautious»; *like a scalded cat* «going more quickly than usual»; *an old cat will not burn himself* «experience brings caution».

Емоційний стан огиди, ненависті, відрази до іншої людини може викликати її метафоричне порівняння із жабою, що підтверджується лексичною одиницею *toad* «disgusting, hateful person».

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що фразеологізми з компонентом-зоонімом в англійській та українській мовах активно використовуються для позначення емоційного стану людини.

Список використаних джерел:

- Білоноженко, В.М. (1993). *Фразеологічний словник української мови*. Київ: Наук. думка.
- Wilkinson, P.R. (1993). *A thesaurus of traditional English metaphors*. London, New York: Routledge.